

1 Pita

Äbot täņpani komi piä gänaņ irani bänepi täņkehärom takta manbiņam

¹ * Man ņowä Pita näkä kudän täyat. Näk Jesu Kristo täņo aposoro kubä. Täņpākaņ Anututä inita biņam yāpmāņ daniwani āmawebeniye komejin-ken nanik täwat kireņpewä Pontus, Gale-sia, Kapadosia, Esia ba Bitinia komeken kuņtäņpä kuņkuņo inta kudän täņpäņ tamitat. ² * Inä Jesu Kristo täņo mani buramikta ba nägäritä bānepjin ärutpak täneņta Anutu Nantä iniken nadäk tawaņ terak iwoyāņpäņ tepmaņkuk. Ude täņirān Kudupi Munapikitä täņpewān äbot siwoņi kudupi-inik it täkaņ. Eruk, Anutu-ken nanik orakorak ba bānep pidāmtä inken tokņek päton.

Irit tägagāmān kunum gānaņ api kaņ-ahāne

³ * Anutu, Ekāninin Jesu Kristo unitāņo nani ba Anutuni, unitāņo wāpi biņam iniņoret takāna! U butewaki pähap nadāņ nimiņpäņ Jesu kumbaniken nanikpäņ wādāņ tädotkuko uterak irit kodaki nimiņkuk. Täņpäņ irit kodaki unitä kehäromi nimiņirān nin imaka tägatāga api nimeko u yāpmākta bānep oretoret terak itsāmāņkamāņ. ⁴ * Bureni-inik! U nin kunum gānaņ Irit täga, paot-paori nämo u yāpmākta biņam iwoyāņ nipmaņkuk. Irit u säkgāmān-inik, imaka kubätä täga nämo

* 1:1: Jem 1:1; 2Ti 1:15 * 1:2: Rom 8:29; 2Te 2:13; Hib 12:24

* 1:3: 2Ko 1:3 * 1:4: Kol 1:12

api tänpän waneḡ. Imaka tägatäga u nanakiye inta biḡam penḡuk. ⁵ * Unita Kristota nadāḡ imikinik täk täkaḡ in Anututä kehäromini terak watä it tamiḡirän säkgämän it yäpmāḡ äronirä api tämagurek. Anutu täḡo täḡkentäk bureni unitä kadäni tärek-täreken kwawak ahäкта itsämāḡ nimitak.

⁶ * Mebäri unita oretoret pähap nadäk täkaḡ. Upāḡkaḡ kome terak ḡo kadäni keräpi-tagän nadäkinikjinta yāḡpāḡ bäräpi mebäri mebäri ahāḡ tamiḡirä komi nadäk täkaḡ. ⁷ * Täḡpākaḡ bäräpi u nadäkinikjin täḡkehärom taḡpāḡ imaka bureni äworewেকта ahāḡ tamik täkaḡ. Uwä gol ude. Gol, imaka tägagämän unitäḡo bureni kaḡ-ahäкта kädäp-ken ijik täkaḡ. Täḡpākaḡ gol uwä paotpaot ikek. Täḡ, nadäkinikjin u gol irepmitpāḡ imaka tägagämän-inik kubä itak. Unita bäräpi mebäri mebäri ahāḡ tamik täkaḡ u kädäptä gol täḡ-kehäromtak täyak ude nadäkinikjin täḡkehärom taḡpāḡ kehäromigän pen itta ahāḡ tamik täkaḡ. Nadäkinik ikek it yäpmāḡ äronirä kadäni tärek-täreken, Jesu kwawak ahāḡ tamiḡpāḡ in taniḡ oretpāḡ wäpjin biḡam tamiḡpāḡ epmäget kudän ikek api tepmaḡpek.

⁸ * Täḡpākaḡ in Kristo dapunḡintä nämo kaḡkuḡ ba apiḡo nämo kak täkaḡ upāḡkaḡ unita gäripi pähap nadāḡpāḡ nadāḡ imikinik täk täkaḡ. Unita oretoret pähap inide kubä, imaka paotpaot ikekta nadäk täkaḡ u irepmitpāḡ nadäk täkaḡ. ⁹ * Täḡkaḡ

* 1:5: Jon 10:28, 17:11 * 1:6: 1Pi 5:10; Jem 1:2 * 1:7: Jop
23:10; Snd 17:3; Ais 48:10; Sek 13:9; Mal 3:3; Jem 1:3 * 1:8: Jon
20:29; 2Ko 5:7 * 1:9: Rom 6:22

nadäkinikjin u jopi nämo. Nämoinik, nadäkinikjin täño bureniwä ñode nadäk täkañ; Anututä api nimagurek.

Profet biani täño man u bureni ahänjuk

10 * Täñpäkañ Anututä inita biñam tämagutta tawañ peñkuko u profet bianitä yänahänjuk. Iron pewän ahän tamikta tawañ peñkuko unitäño mebärita wäyäknek epän tañi täñkañ siwonigän täñjuk. 11 * Kristo täño Munapiktä nadäk-nadäki täñpidäm tañirän Jesutä komi bäräpi u ba u kotanpäñ kumänkañ äneñi akuñpäñ wäpi biñam ikek irayän täñkuko u yänahänjuk. Profet unitä yänjabäk epän ñode täñjuk; Äma waki keriken nanik nimagutta yäwani u jidegän api ahäwek, ba kadäni uken imatäken unitä api ahäwek? 12 * Epän ude täñkuño upänkañ profet iniken ahäktä nämo, inken ahäktä yäwani u Anututä yänahänpäñ yäwetkuk. Täñpäkañ epän täñkuño unitäño bureni uwä Anututä Kudupi Munapiki iniñ kireñpewän kunum gänañ naniktä äpäñpäñ Ekäni täño manbiñam yänahäwani äma täñkentän yämiñirän mani biñam u yänahänpäñ täwerirä nadänjuk. Täñpäkañ Anututä imaka säkgämän u inken pewän ahäktä yänjukuko unitäño mebäri nadäwä tärekta añero imaka, gäripi nadän itkañ.

Guñ kädet mäde ut imikinik täneñ

13 Unita bänep nadäk-nadäkjin täñkehärom tañpäñ Ekäni täño epän täkta kañ pidäm tawut. Täñkañ irit kuñat-kuñatjinta watä ket itpäñ imaka

* 1:10: Mat 13:16-17 * 1:11: Sam 22; Ais 53; Luk 24:26-27

* 1:12: Efe 3:10

säkgämän, Jesu Kristo kwawak ahäwayän täyak-ken uken yäpnayän täkañ unita nadäkinik täñpäñ kañ kuñarut. ¹⁴ * Ude täñkañ Anutu täño nanakiye inä mani buramiñpäñ nadän gärip waki, guñ kadäni-ken yäpmän kuñatkuño u wari nämo yäpmän kuñatneñ. ¹⁵ Nämo, in siwoñi kudupigän kuñat täkot, tämagurani Anututä siwoñi kudupi-inik it täyak udegän. ¹⁶ * Unita Anutu täño man kubä ñode kudän täwani pätak;

*Näk kudupi itat unita in udegän kudupigän it täkot.
Wkp 11:44,45*

¹⁷ * Inä Nan yäñpäñ Anutu-ken yäñapik täkañ. Täñ, Nan uwä äma ärowani äpani inigän inigän nämo yäpmän danik täyak. Nämo, ämawebe kudup täktäki terakgän siwoñi yäpmän danik täyak unita kome terak ño kadäni keräpi-tagän itnayän täkañ-ken uwä Anutu orañ imikinik täñpeñ kuñat täkot. ¹⁸ * In ñode nadäk täkañ; In bianijiye täño täñpäwak kädet iwarirä in suwañpäñ waki u gänañ nanik wädän tädotpäñ tepmañkuko uwä, imaka paot-paori ikek, gol ba siliwa monen udewanipän nämo, inä suwañkuk. ¹⁹ * Nämo, uwä Kristo täño nägäri gwäki ärowani-inik upän inä suwañkuk. Kristo uwä sipsip nanaki gupi terak paräm bärämi nämo, kuräki-inik udewani. ²⁰ * Kadäni Anututä kunum kenta kome nämo pewän ahäñirän

* **1:14:** Rom 12:2; Efe 2:3, 4:17-18 * **1:16:** Wkp 11:44-45; Mat 5:48 * **1:17:** Mat 6:9; Rom 2:11; 2Ti 4:14; Rev 2:23 * **1:18:** 1Ko 6:20 * **1:19:** Apos 20:28; Hib 9:12-14; 1Pi 1:2 * **1:20:** Apos 2:23; Efe 1:4

uken Jesu Kristopäḅ in suwawekta iwoyāḅkuk. Täḅpäkaḅ kadäni tärek-tärekken itkamāḅ-ken ḅoken Anututä ninta yāḅpäḅ Kristo tewān kwawak ahāḅkuk. ²¹ * Täḅkaḅ Kristo uterak inä Anutu, Kristo kumāḅ-kumāḅ-ken nanik yāpmāḅ akuḅpäḅ peḅyāḅek epmäget kudān täḅ imiḅkuko unita nadāḅ imikinik täk täkaḅ. Täḅkaḅ nadākinikjin Anutu terakgān peḅpäḅ imaka kämi yāpmākta yāwani u bureni api yāpne yāḅ nadāk täkaḅ.

Anutu täḅo mantä täḅkodak täḅpäḅ nipmaḅkuk

²² * In man bureni yāḅpäḅ buramik täḅirä bänep nadāk-nadākjin pak täḅkuk. Bänep nadāk-nadākjin pak täḅkuko unitä in äbot täḅpani notjiye ätukät not bureni-inik täkta kädet täwit tamiḅkuk. Unita bänepjintä notjiye ukät topmāk-topmāk kubāgān täḅpeḅ kuḅat täkot. ²³ * Nadākaḅ? Inä ahāk-ahāk kodaki bäyaḅpäḅ tepmaḅpani. Irit kuḅat-kuḅatjin kodaki uwä ketem kodaki epānken ahāk täkaḅ ude ahāḅkuḅ. Upāḅkaḅ inä yānat epānken piḅirä gāmāneḅ äroḅpäḅ wak täkaḅ udewani terak nämo ahāḅkuḅ. In Anutu täḅo man, irit paot-paori nämo uken naniktä imätpäḅ ahāḅkuḅ. ²⁴ * Unita Anutu täḅo man kubä terak ḅode pätak;

Ämawä wādan udewani. Ba kehāromini uwä wādan irot udewani.

Wādantä gāmāneḅ äroḅirä irori paot täkaḅ.

²⁵ *Upāḅkaḅ Anutu täḅo manä irit kehāromi nitek. Uwä paot-paori nämo. Ais 40:6-8*

* **1:21:** Jon 14:6; Rom 4:24, 5:1-2; Rom 10:9 * **1:22:** Jon 13:34;
Rom 12:10 * **1:23:** Jon 1:13; Hib 4:12 * **1:24:** Jem 1:10-11

Eruk, Manbiŋam Täga täwerani ukeŋowä ubayäŋ yäk.

2

Jesu uwä bek bämopinin

¹* Inä ahäk-ahäk kodaki bäyaŋpäŋ tepmaŋpani unita in kädet wakiwaki, täŋpäwak, jop manman, äma täŋyäkŋarani, äma täŋo tuŋumta nadäŋ gärip, ba äma yäŋpäŋ-yabäŋ yäwat, kudän udewani u kudup kaŋ peŋ morewut. ²* Peŋ moreŋkaŋ nanak pakitä nonoŋta wakiinik yek täkaŋ, in udegän Munapiken nanik bänepjin towiwani nonoŋ säkgämän unita nadäk täkot. U naŋpäŋ Ekäni täŋo man terak tägaŋpäŋ Anututa biŋam täkot. ³* Inä Ekäni täŋo iron uku naŋpäŋ-nadäŋkuŋo unita u pen nakta gäripi pähap nadäk täkot.

⁴* Unita Ekäni Jesu, mobä bek pähap irit ikek u tubeŋ kuk täkot. Bek uwä ämatä kawä wawäpäŋ yäpmäŋ kewenkuŋo upäŋkaŋ Anututä iwoyäwani unita kawän tägagämän täŋkuk. ⁵* In udegän, mobä irit ikek ude irirä Anututä inä inita kudupi äbot säkgämän Munapik täŋo kehäromi terak itta täŋ-kehäromtaŋ tamiŋ itak. Ude täŋjirän inä bämop äma, inita iwoyäwani ude itnayäŋ täŋo uwä Jesu Kristo terak Anututa ärawa säkgämän, ini gäripi nadäk täyak ude api täŋ imineŋ. ⁶* Täŋpäkaŋ unita Anutu täŋo man ŋode kudän täwani;

* **2:1:** Efe 4:22; Jem 1:21 * **2:2:** Mat 18:3; 1Ko 3:2 * **2:3:** Sam 34:8 * **2:4:** Mat 21:42; Ais 28:16 * **2:5:** Efe 2:21-22; Kis 19:6; Ais 61:6; Rev 1:6; Rom 12:1 * **2:6:** Rom 9:33; Efe 2:20

No kawut yäk. Näkä Saion pom terak yot täño mobä bekpäke unitäño intäjukunta kubä peñkuro uwä näkña iwoyäwani, bänepna gämäni yäk.

Tänpäkañ äma kubätä unita nadäkinik tänpayäj täko uwä nadäkiniki täño bureni yäpmäkta pära nämo api täñpek. *Ais 28:16*

7 Unita ämawebe nadäkiniki uterak kwasikot täkañ unitä äma unita nadäwä bänepi gämäni täk täyak. Upänkañ ämawebe nadäkiniki nämotä ñode yäwani;*

Mobä bek, yot tänpänitä kawä waki tänpäpäj yäpmäj kewenkuño u mobä bek bämopi pähap, intäjukun ude itak. *Sam 118:22*

*8 * Täñkañ mobä uterak äma mäyaptä jänani api yäputneñ ba yewä äreyäwäpäj api mañdäpneñ.* *Ais 8:14*

Äma uwä ini ude täkta yäwani udegän Anutu täño man nämo buramik täkañ unita yewä äreyäwäpäj mañdäpmäk täkañ.

*9 * Tänpäkañ inä ämawebe udewani nämo. In Anututä inita iwoyänpäj tepmañpani äbot, Intäjukun Äma täño bämop ämaniye. In kudupi äboriye bureni-inik, Anututä iniken ämawebeniye. Ba in äma bipmäj urani gänañ nanik tämagutpäj penyäneki säkgämän u gänañ tepmañkuko unitäño wäpi biñam yänpäj yäwet täñirä ahäj patta iwoyäj tepmañkuk.* *10 * Täñkañ bian, ämawebe jopi kuñatkuñopäj apiño Anutu täño kudupi*

** 2:7: Mat 21:42 * 2:8: Rom 9:33 * 2:9: Ais 9:2; Ais 40:20-21; 1Pi 2:5; Tai 2:14; Apos 26:18; Efe 5:8 * 2:10: Rom 9:25*

ämawebeniye ude itkañ. Ba bianä Anututä nämö nadäñ tamiñirän geñita biñam täñkuñjo upañkañ apiñowä nadäñ tamikinik täñirän irit kehäromita biñam täkañ.

Anutu täño watä epän ämawebe ude kuñatneñ

11 * Unita notnaye tägagämän, ñode täwera nadäwut; Inä kome ñonitäño mähemi nämö itkañ, inä äbani itkañ unita kehärom tañpäñ bänepjin täño iwan, gup täño kañgärip ba nadäñ gärip waki uterak nämö mäneñ. 12 * Täñkañ Anututa nämö nadäñ imani bämopi-ken siwonjigän kuñat täkot. Ude kuñatnayäñ täño uwä äma nadäkinik nämö täñpani uwä mebärijin kawä tärewäpäñ waki täñpani yäñ täwet täkañ, man u peñpäñ Kristo äbayäñ täyak kadäni uken Anutu api inin oretnen.

13-14 * Täñpäkañ Ekänita yäñpäñ in kädet siwonji ñode kuñat täkot; Äma kome terak ño intäjukun it tamik täkañ unitäño man buramik täkot. Täñpäñ gapman täño äma ärowani it täyak u ba unitäño epän ämaniye it täkañ u imaka, gämori-kengän kuñat täkot. Äma uwä waki täñpani komi yämikta ba äma täga orañ yämikta epän yäñ yämani. 15 * Nadäkañ? Anutu täño nadäk uwä ñode; Inä kädet siwonji ude kuñarirä äma nadäk-nadäki gwäjiwanitä inta man waki yäk täkañ uwä mäyak nadäñpäñ man waki u wari täwetneñtawä. 16 * Täñkañ inä бага man täño topmäk-topmäk terak nämö kuñarani upañkañ бага man irepmitpäñ kädet wakiwaki täga täne yäñ nämö nadäneñ. Nämoinik, Anutu täño watä epän

* 2:11: Sam 39:12; Gal 5:17,24; Jem 4:1 * 2:12: Mat 5:16; Luk 19:44 * 2:13-14: Tai 3:1 * 2:15: 1Pi 3:16 * 2:16: Gal 5:13

ämaniye ude kuŋatpäŋ mani buramik täkot. ^{17*} Ude täŋkaŋ ämawebe kuduptagän oraŋ yämiŋpäŋ äbot täŋpani notjiyeta nadäŋ yämikinik täŋpeŋ kuŋat täkot. Täŋkaŋ Anututa umuntaŋpäŋ u gämori-ken kuŋatpäŋ kome täŋo intäjukun äma u oraŋ imik täkot.

Kristo täŋo kädet kuroŋ iwatneŋ

^{18*} Äma täŋo epän äma, in intäjukun ämajiye oraŋ yämiŋpäŋ mani buramik täkot. Kome täŋo intäjukun äma bätaki unitagän nämo yäyat. Nämo, komita bok yäyat. ¹⁹ Täŋpäkaŋ momijin nämopäŋ jop nadäŋ komi tamiŋirä upäŋkaŋ Anutu nadäŋ imiŋpäŋ bäräpi u kotaŋpäŋ kwikinik kuŋarirä Anututä tabäwän api tägawek. ^{20*} Täŋ, goret täŋpäkaŋ unita tadäpmäŋirä bäräpi u kotaŋkaŋ kuŋatneŋo uwä netätä butewaki nadäŋ tamek? Nämoinik, upäŋkaŋ kädet siwoŋi täŋpäpäŋ tadäpmäŋirä bäräpi u kotaŋpäŋ kuŋatnayän täŋo uwä Anututä tabäŋirän siwoŋi api täŋpek. ^{21*} Nadäkaŋ? Inä kädet udegän täkta yän tamani. Imata, Kristo inta yäŋpäŋ komi nadäŋkuk. Ude täŋkuko uwä kädet siwoŋi kubä intä iwatta yäwani u täwoŋärenkuk, Anutu täŋo mantä yäyak ude;

^{22*} *U momi kubä nämo täŋkuk ba jop manman kubä nämo yäŋkuk.* *Ais 53:9*

^{23*} Täŋkaŋ ibeŋpäŋ man wakiwaki iweräkaŋ kowata udegän nämo täŋkuk. Täŋkaŋ komi imiŋirä

* **2:17:** Rom 12:10; Snd 24:21; Mat 22:21 * **2:18:** Efe 6:5

* **2:20:** 1Pi 3:14,17; 1Pi 4:14 * **2:21:** Mat 16:24; Jon 13:15

* **2:22:** Jon 8:46 * **2:23:** Ais 53:7; 1Pi 3:9

kowata man nämo yäwetkuk. Nämo, u man epän siwoŋi täŋpani unitä watä it namiton yäj nadäŋpäŋ kwikinik itkuk. ²⁴ * Täŋkaŋ ninä wakita watä epän peŋpäŋ kädet siwoŋi iwatpäŋ tänekta nintäŋo momitä Jesu uterak äroŋirän päya kwakäp terak yäpmäŋ äroŋkuk. Täŋkaŋ unitäŋo jibitä nin yäpän tägaŋkuŋ. ²⁵ * Bureni, inä yawak ägwän taŋpäŋ kuŋarani ude täŋkuŋopäŋ apiŋo mäjojin kaŋiwarani, watä ämajin pähap u iwatneŋta äneŋi tämagutkuk.

3

Yanäpi täŋo man

¹⁻² * Webe äpjiye nikek, inta udegän yäwa nadäwut. In äpjiye gämori-ken kuŋat täkot. Täŋpäkaŋ äpjiye ätuwä Anutu täŋo manta nadäkinik nämo täk täkaŋ uwä bänep sukurek man kubä nämo yäwetkaŋ oraŋ yämiŋpäŋ bänep kudupi kuŋarirä äpjiyetä intäŋo täktäk siwoŋi u kaŋpäŋ nadäŋkaŋ bänepi äyäjut täkot. ³ * Nadäkaŋ? Gupjin-ken ba gwäkjin-ken täŋkuraŋ-kuraŋ, gwäk pujiŋ topmäk-topmäk, omäk meran täktäk ba tek säkgämän, kaŋgärip ikek täktäk udewanita nadäŋirä bureni-inik nämo täŋpek. ⁴ Nämo, inä täŋkuraŋ-kuraŋ uwä bänepjin-ken pewä ahäk täyon. Bänepjin täŋo epmäget bureni paot-paori nämo uwä bänep kwini, mämä wareŋ-wareŋi nämo. Epmäget udewanita Anututä nadäwän ärowani täk täyak. ⁵ Täŋpäkaŋ webe kudupi biani ätu, Anutu-tagän nadäŋ imikinik täŋkuŋo unitä epmäget

* **2:24:** Hib 9:28; Rom 6:2,11; Ais 53:5 * **2:25:** Ais 53:6; Ese 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:14 * **3:1-2:** Tai 2:5 * **3:3:** 1Ti 2:9

udewani yäpmäj kuŋatkuŋ. Yäpmäj kuŋatpäj iniken äpiye oraŋ yämik täŋkuŋonik. ⁶ * Sara u webe udewani. U Abraham täŋo man buramiŋpäj ärowanina yäj iwet täŋkukonik. Täŋpäkaŋ in udegän, täktäk täga täŋkaŋ täŋumun-umun ba nadäwätäk nämo täŋpäj kuŋatnayäj täŋo uwä Sara täŋo äperiye ude api itneŋ.

⁷ * Täŋpäkaŋ ämani, inta udegän yäwa nadäwut. Webejiye uwä kehäromini inigän äpani bumik unita nadäwä tärewäpäj nadäj yämikinik täŋpeŋ kuŋat täkot. Täŋkaŋ u inkät irit kehäromita biŋam penta iwoyäj tamani unita oraŋ yämik täkot. Ude tänayäj täŋo uwä imaka kubätä yäŋapik manjin täga nämo api itpipiwek.

Kudän täga kowata kowata täŋpäj kuŋatneŋ

⁸ * Eruk, kuduptagänta ŋode yäwa; In bänep kubägän täŋpäj bätakigän kuŋat täkot. Täŋkaŋ nägät moräkjiye ude äbot täŋpani notjiyeta nadäj yämikinik täŋpäj gämori-ken kuŋatpäj butewaki ba bänep kwini kowata kowata täŋpeŋ kuŋat täkot. ⁹ Täŋpäkaŋ ämatä waki täŋ tamiŋirä kowata waki nämo täŋ yämineŋ. Ba tebeŋirä kowata nämo yebeneŋ. Nämo, Anututä imaka säkgämän kubä täŋ tamikta tämagutkuko unita inä äma udewanita yäŋpäj Anutu-ken yäŋapiŋirä kaŋ täŋkentäj yämän. ¹⁰ Unita Anutu täŋo man ŋode kudän täwani;

Äma kubätä säkgämän itkaŋ oretoret terak kaŋ it yäpmäj ärowayäj nadäŋpäjäŋ ŋode täŋpek;

* **3:6:** Stt 18:12 * **3:7:** Efe 5:25 * **3:8:** Mat 5:44; 1Te 5:15; 1Pi 2:23

Jop manman ba man kábäñi kubä nämo yäwek.

Nämoinik!

11 *Kädet waki mäde ut imiñpäñ kädet täga ugän iwarek. Täñkañ kädet täga u kañ-ahäñpäñ ämawebe ätukät bänep kubägän itta gwäk pimiñpäñ epäni täñpek.*

12 *U imata, Ekänitä ämawebe siwoñi yabäñ yäwatpäñ yäñapik man yäk täkañ u nadäñ yämik täyak.*

Täñ, äma kädet waki täk täkañ u mäde ut yämik täyak.
Sam 34:12-16

Kädet täga täñirä waki täñ yämik-yämik

13 *In kudän tägatäga täkta gwäk pimiñpäñ täñirä netätä iwan täñ tamek? ¹⁴ * Täñpäkañ irit kuñat-kuñat siwoñi täñpen kuñarirä komi epän jop nadäñ täñ taminayäñ täkañ unita nadäwätäk nämo täneñ. Imata, inä Anutu täño oretoret terak kuñat täkañ. Unita ämata nämo umuntäneñ. Ba umun man täwetnayäñ täño unita imaka, nämo umuntäneñ.*

15 *Nämo, bänepjintä Kristota nadäñirä Ekäni kudupi ude täñpäpäñ orañ imik täkot. Ude täñkañ Irit täga api yäpne yäñ nadäkinik täk täkañ unita täwet yabäk tänayäñ täkañ u mebäri kwawak yäwetta pidämtak täkot. ¹⁶ * Täñkañ jäpi terak nämo, man kwini terak yäwet täkot. Täñkañ Anutu inamiken siwoñigän kuñarirä Kristo iwatpäñ siwoñi kuñat täkañ unita yäñärok täwetnayäñ täkañ uwä mani waki unita mäyäk api nadäneñ. ¹⁷ * Täñpäkañ Anututä nadäñ tamiñirän in kädet täga täñpen kuñarirä iwan täñ taminayäñ täño uwä imaka täga kubä yäñ*

* **3:14:** Ais 8:12-13; Mat 5:10; 1Pi 2:20, 4:14

* **3:16:** 1Pi 2:12

* **3:17:** 1Pi 2:20

nadäneŋ. Täŋ, waki täŋirä kowata täŋ tamineŋo unita täga yäŋ nämo nadäneŋ.

18 * Täŋpäkaŋ Kristo komi udegän nadäŋkuko unita nadäwut. U siwoŋitä wakijinta kowata kadäni kubägän, kämita nikek kumbuk. U siwoŋitä äma gwäjiwani in Anutu-ken tepmaŋpekta ude uwä täŋkuk. U komegup ikek itkuko unita utpewä kumbänpäŋ äneŋkuŋ. Komegup utpewä kumbuko upäŋkaŋ Munapiktä täŋpewän kodak taŋkuk. 19 Täŋpäŋ Munapik unitäŋo kehäromi terak äma kumbani täŋo mäjo, komi yotken irani uken äpmo Anutu täŋo man yäŋahänpäŋ yäwetkuk. 20 * Täŋpäkaŋ kumbani täŋo mäjo uwä ämawebe Noa täŋo kadäni-ken Anutu täŋo mani nämo buramiŋkuŋo unitäŋo mäjo. Kadäni uken Noa gäpe pähap täŋ irirän Anutu ämawebe bänepi sukurekta itsämbuk. Itsämäŋ irirän äma yarägän, 8 udetägän, gäpe gänaŋ äronjirä umetä oraŋ yämiŋkuk. 21 * Täŋpäkaŋ unitäŋo kukŋini ŋode; Ume oraŋ yämiŋkuko uwä ume ärutärut apiŋode waki keriken nanik tämagut täyak ude bumik. Täŋ, ume ärutärut uwä gupjin täŋo garok nämo ärut täyak. Nämo, ume ärutärut uwä Anutu iŋamiken siwoŋi api kuŋaret yäŋ yäŋkehäromtak man. Täŋpäkaŋ waki keriken nanik tämagut täyak uwä Jesu Kristo kumbani-ken nanik akuŋkuko, kehäromi uterak. 22 * Jesu Kristo u kumbani-ken nanik akumaŋ kunum gänaŋ äronkuko uwä apiŋo Anutu keriken bure käda itkaŋ aŋero ba imaka kehäromi nikek, wäpi biŋam ikek kunum terak it

* 3:18: Rom 6:10; Efe 2:18 * 3:20: Stt 6-7 * 3:21: Hib 10:22

* 3:22: Mat 22:44; Efe 1:20-21

täkaŋ u kuduŋtagän intäjukun it yämiŋpäŋ yabäŋ yäwat itak.

4

Anutu oraŋ imiktagän kuŋat-kuŋat

¹ * Täŋpäkaŋ Kristo uwä gupi-ken komi nadäŋkuko unita nadäk-nadäk unitä inŋitpäŋ kuŋatkuko udegän inŋitpäŋ bänepjin täŋ-kehäromtak täkot. U imata, äma gupi-ken komi taŋi nadäwani uwä momi kädet pen iwatta bitnäk täkaŋ. ² * Unita bänepjin täŋkehärom taŋpäŋ kome terak ŋo itnayäŋ täkaŋ uwä nadäŋ gärip waki täŋo kädet nämo iwatpänä, kädet Anututä gäripi nadäk täyak ugänpäŋ kaŋ iwarut. ³ * In bian, bänepjin nämo sukurenpäŋ guŋ ämatä täk täkaŋ udegän ŋode bumta täk täŋkuŋonik; Kubokäret, kaŋgärip nadäŋ gärip waki, kap wakiwaki teŋit, ume komi naŋkaŋ täŋguŋguŋ täŋit, ba anutu jopi nadäŋ yämik-yämik kädet waki u täk täŋkuŋonik. ⁴ Täŋpäkaŋ apiŋo kädet udewani bok täkta bitnäŋirä Anututa nämo nadäwani ämatä kikuŋutpäŋ-nadäwä nämo tägawäpäŋ tabäŋ mägayäŋpäŋ yänärok täwet täkaŋ. ⁵ * Ude täwet täkaŋ upäŋkaŋ kämiwä Anutu injamiken mebärini api yänahäneŋ. U imata, Anutu uwä äma kumbani ba äma kodak irani täŋo täktäk yäpmäŋ danikta pidämtak täyak. ⁶ * Täŋpäkaŋ ämawebe bian kumäŋ täŋpä kuŋkuŋo u Anutu täŋo Manbiŋam Täga yäwerirän nadäŋkuŋ. U momi täŋpani kuduŋtagän ude, kumäkta biŋam täŋkuŋo

* **4:1:** Rom 6:2,7 * **4:2:** 1Jo 2:16 * **4:3:** Efe 2:2-3 * **4:5:**
 Apos 10:42 * **4:6:** Rom 8:10; 1Ko 5:5

upäŋkaŋ mäjonitä Anutu täŋo irit ikek tänenŋta manbiŋam u yäwetkuk.

7 * Eruk, imaka päke unitäŋo paotpaot kadäni keräp täyak. Unita Anutu-ken yäŋpik man säkgämän yäna yäŋpäŋ bänep nadäk-nadäkjinta, ba irit kuŋat-kuŋatjinta watäni ket itpäŋ kuŋat täkot. 8 * Täŋpäkaŋ intäjukun-inik ŋode täk täkot; Bänep iron kädet inŋit-inik täŋpäŋ kuŋat täkot. Imata, iron kädet unitä momi mäyap-inik yejämäk täyak.

9 * Unita yäŋgaŋa-gaŋakät nämo, notjiye yotjinken yäŋ-yäkŋat yäpmäŋ äroŋpäŋ iron täŋ yämik täkot. Täŋkentäk kowata kowata ude täk täkot. 10 *

Nadäkaŋ, Anututä iniken ironi terak inta iron inigän inigän tamiŋkuk. Unita in kubäkubätä Anutu täŋo epän ämaniye ude itkaŋ iron inŋinta-inŋinta tamani upäŋ Anutu täŋo kudupi ämawebe täŋkentäŋ yämik-tagän yäpmäŋ kuŋat täkot. 11 *

Ŋodeta yäyat; Äma kubäta Anutu täŋo manbiŋam yäŋahäkta iron imaniwä, eruk Anutu täŋo meni yäpmäŋpäŋ yäŋahäwek. Ba äma kubäta täŋkentäk epän täkta iron imaniwä, eruk, kehäromi Anututä imik täyak uterak epän u täŋpek.

Täŋpäkaŋ Jesu Kristo terak Anutu täŋo wäpi biŋam taŋi ahäŋ parän yäŋpäŋ imaka u ba u tänayäŋ täŋo u kudup säkgämän kaŋ täŋput. U imata, epmäget penyänek ba kehäromi pat imiŋkuko unitä tärek-täreki nämo api pat imiŋ yäpmäŋ ärowek. U Bureni.

Jesuta yäŋpäŋ ämatä iwan api täŋ tamiŋeŋ

* 4:7: Rom 13:11-12; 1Ko 10:11; 1Jo 2:18 * 4:8: 1Pi 1:22; Jem 5:20 * 4:9: Hib 13:2 * 4:10: Rom 12:6-8 * 4:11: 1Ko 10:31

12* Notnaye tägagämän, nadäkinikjin täñkehärom takta komi kädäp ikek ahän tamiñirä imaka kudupi yänkañ nämo kikäñutneñ. 13* Nämo, ñode nadäñpäñ oretoret kañ täñput; Kristotä komi nadäñkuko u täñkentäñpäñ bok nadäkamäñ yän kañ nadäwut. Ude tänayän täño uwä Jesu täño kehäromi ba penyäneki kwawak ahäwayän täyak-ken uken bänep oretoret inipärik kubä api nadäneñ. 14* Nadäkañ, Kristo wäpita yänpäñ sära täwerirä tägagämän yän nadäñpäñ ñode kañ nadäwut; Anutu täño Munapik, penyänek ikek u nintä terak itak unita ude täñ nimik täkañ yän nadäk täkot. 15Upänkañ in kubätä kädet waki kubä ñodewani täñpäñ kowata komi nadäweko uwä nämo tägawek; Äma kumän-kumän urut, ba kubota täktäk, ba täñyäkñatpäñ äma täño epän täñpawak täktäk ba kudän waki ätu täktäk. 16* Täñ, kubätä Kristo täño äma ude irirän komi iminayän täkañ unita mäyäk nämo nadäwek. Nämo, äma uwä bänepitä oretpäñ Kristo wäpi initat yän nadäñpäñ Anututa bänep täga nadäñ imek. 17* Unita nadäkañ? Anututä man epäni täkta kadäni ahätak. Iniken äboriye ninken jukun pewän ahätak ño. Täñ, iniken äboriyeinik-ken man epän u yäput peyak u täñpawä ämawebe mani biñam täga nämo buramik täkañ unita jide api pewän ahän yämek? U komi pähap api yämek! 18* Man unita man kubä ñode kudän täwani pätak;

Anututä äma siwoñi inita biñam yepmakta komi

* 4:12: 1Pi 1:6-7 * 4:13: Apos 5:41; Rom 8:17; 2Ti 2:12; Jem 1:2 * 4:14: Sam 89:50-51; 1Pi 2:20 * 4:16: Apos 11:26; Plp 1:20 * 4:17: Jer 25:29; 2Te 1:8 * 4:18: Luk 23:31

*epän täk täyak u tänpäwä, äma Anutu mäde ut
imiñpäñ momi täk täkañ unita kowata jide u
api ahäñ yämek? Snd 11:31*

19* Unita Anututä äma kubä nadäñ imiñirän äma keru terak komi nadäñpäñä Anututä watäni irekta gupi inin kireñpäñ kädet täga pen iwarek. U imata, Anutu uwä äma u pewän ahäwani, ba äma unitäño watä ämani säkgämän.

5

Äbot tänpäni täño watä ämata man

1* Eruk, äbot tänpäni täño watä äma inta man kubä täwerayän. Näk imaka, watä äma in ude-wanigän, ba Kristotä komi nadäñkuko u dapunatä kañkut. Ba Kristotä penyänek ba wäpi biñam ikek äbäñpäñ ämawebenyeta wäpi biñam yämayän täyak-ken uken näkkät bok api yäpne. Unita in epänjin säkgämän täkta man kädet ñode täwetat; 2* Inä Anutu täño yawakiye ketjin terak pewani unita watäni säkgämän it täkot. Gañani terak, ämatä epän u täkta peñ täwerirä ude nämo täneñ. Nämo, bänep nadäk-gärip kubä terakgän täneñ. Ba epän uterak moneñ tañ kañ yäpna yän nämo nadäneñ. Nämo, bänepjin kädäp ijiwäpäñ täna yän gäripgän nadäñpäñ täneñ. 3* Täñkañ in wäpjin biñam ikek ude itkañ ämawebe Anututä ketjin-ken pewani u, ärowani itkamäñ yäñpäñ komi epän nämo yämeneñ. Nämo, kädet kuroñ säkgämän kañ

* 4:19: Sam 31:5 * 5:1: Rom 8:17 * 5:2: Jon 21:15-17; Apos 20:28; Plm 14; Tai 1:11 * 5:3: 2Ko 1:24; Plp 3:17; Tai 2:7

tänpän-yäwoŋärewut. ⁴* Ude tänayän täkaŋ uyaku eruk Watä Äma Intäjukun-inik itak unitä kwawak ahäwayän täyak-ken uken gwäki säkgämän, nämo wawani ba nämo paorani upän api yäpneŋ.

⁵* Eruk äma gubaŋi, in ekänijiye täŋo man bu-ramiŋpäŋ gämori-ken kaŋ kuŋarut. Tänpäkaŋ in kuduptagän äpani ude itkaŋ äpani täŋo kudän ude kowata kowata tänpän kaŋ kuŋarut. Man unita man kubä ŋode kudän täwani pätak;

Anututä äma inita nadäwä ärowani täk täkaŋ unita iwan täŋ yämiŋkaŋ äma inita nadäwä äpani täk täkaŋ unita oraŋ yämik täyak. Snd 3:34

⁶* Unita injinken gärip penpäŋ Anutu Kehäromi u gämori-kengän kaŋ kuŋarut. Ude tänpen kuŋarirä ini kadäni pewani-ken api oraŋ tamek. ⁷* Nadäkaŋ, Anututä inta nadän tamikinik täk täyak unita bäräpi ahän tamik täkaŋ u kerik-kengän pek täkot.

⁸* Ude täŋkaŋ irit kuŋat-kuŋatjin ba bänep nadäk-nadäkjinta watäni itpäŋ dapun tänpän kuŋat täkot. U imata, Satan, intäŋo iwanjin u, aŋ ägwäri komigämän kubä ude wani unitä äma yenpäŋ nänpa yänkaŋ wäyäkŋeŋtäŋ kuŋat täyak. ⁹* Unita nadäkinikjin täŋ-täpäneŋpäŋ äma waki u yokut tärek-tärek tänpän kuŋat täkot. Nadäkaŋ? Äbot täŋpani notjiye komeni komeni ittän kukaŋ u komi intä nadäk täkaŋ udegän nadäk täkaŋ. ¹⁰*

* **5:4:** Hib 13:20; 1Ko 9:25 * **5:5:** Efe 5:21; Jem 4:6 * **5:6:** Mat 23:12; Jem 4:10 * **5:7:** Sam 55:22; Mat 6:25-30 * **5:8:** 1Te 5:6 * **5:9:** Efe 6:11-13; Jem 4:7 * **5:10:** 1Te 2:12; 1Pi 1:6

Komi nadäk täkaŋ upäŋkaŋ kadäni keräpi-tagän api nadäneŋ. U täreŋirän Anututä ini tepmaŋpän tägawäpäŋ bäneppin api täŋ-kehäromtaŋ tamek. Ude täŋ tamiŋirän kehäromigän api it yäpmäŋ kuneŋ. Nadäkaŋ? Anutu uwä orakorak mähemi. Unitä in Kristo-kät kentänpäŋ wäpi biŋam tärek-täreki nämo u yäpmäkta yäŋpäbä tepmaŋkuk. ¹¹ Unita Anutu uken kehäromi pen pat yäpmäŋ kuk täyon! U Bureni.

Yäntärek man ätu

¹² Man kudän keräpi ŋo Silastä täŋkentäŋ namiŋpäŋ kudän täyak. Silas u notninpak bureni-inik yäŋ nadätat. Täŋpäkaŋ man kudän täŋ tamitat ŋowä bäneppin täŋpidäm takta, ba kädet Anututä orakoraki bureni inta tamik täyak u täwoŋäreka täyat. Unita orakorak uterak yeŋkehärom taŋpäŋ kaŋ irut!

¹³ * E man kubä ŋode; Babilon* nanik äbot täŋpanitä oretoret man, man kudän ŋo terak täwetkaŋ. Ämawebe uwä Anututä inkät bok inita biŋam iwoyäŋpäŋ tepmaŋpani. Täŋpäkaŋ nanakna Mak u imaka, inta oretoret man täwetak. ¹⁴ * Eruk, äbot täŋpani notjiyekät not täŋpäŋ kowat iniŋ orerän täk täkot. Täŋpäkaŋ bänep pidäm, Kristo täŋo äboriye bureni intä terak ärok täyon. Ugän.

* 5:13: 2Ti 4:11 * 5:13: Babilonta yäyak uwä Rom yotpäreta
yäyak käwep * 5:14: 1Ko 16:20

Anutu Täŋo Man
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Tuma-Irumu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela Olpela Testamen long
long tokples Tuma-Irumu long Niugini

copyright © 1997, 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuma-Irumu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

914cbf46-f59a-54d1-b209-0f763534edb5